

NYE 110-REGIONER - SAMLOKALISERING AV NØDMELDINGSTJENESTEN 110-SENTRALEN

Vedlegg:

Samarbeidsavtale om felles 110-nødalarmsentral mellom Hamar kommune (vertskommune) og Lillehammer kommune (samarbeidskommune).

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

- 1.Hamar kommunes notat om organisering av 110-sentral for Innlandet
- 2.Utredning fra BDO, 110-sentralen for Innlandet
- 3.Hamar kommune, notat økonomi vedr. 110-sentralen
- 4.Hamar kommune, budsjettforslag 2108 for 110-sentralen Innlandet
- 5.Brev fra Direktoratet for nødkommunikasjon; overgangsavtale for 3.linje support for kontrollrom levert i nødnettprosjektet.

Sammendrag:

I denne saken skal kommunestyret vedta felles samarbeidsavtale for 110-nødalarmssentralen for innlandet, med Hamar kommune som vertskommune.

Saksframlegget er utarbeidet av Hamar kommune og er felles for alle 46 kommunene som er tilsluttet sentralen.

Saksutredning:

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) fattet i brev av 15.03.2016 vedtak om nye 110-regioner og samlokalisering av nødmeldingstjenesten. Endringen er en følge av Stortingets beslutning om at brann- og redningsvesenets nødmeldingstjeneste skal tilpasses de geografiske grensene til de nye politidistriktene, men samtidig slik at en 110-sentral kan dekke mer enn ett politidistrikt.

For kommunene i innlandet har DSB fattet følgende vedtak:

«Med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven § 37 (1) jf. § 16 (1) fastsetter DSB en felles 110-region for kommunene Alvdal, Dovre, Eidskog, Elverum, Engerdal, Etnedal, Folldal, Gausdal, Gjøvik, Gran, Grue, Hamar, Kongsvinger, Lesja, Lillehammer, Lom, Lunner, Løten, Nord-Aurdal, Nord-Fron, Nord-Odal, Nordre Land, Rendalen, Ringebru, Ringsaker, Sel, Sjøk, Stange, Stor-Elvdal, Søndre Land, Sør-Aurdal, Sør-Fron, Sør-Odal, Tolga, Trysil, Tynset, Vang, Vestre Slidre, Vestre Toten, Vågå, Våler (Hedmark), Østre Toten, Øyer, Øystre Slidre, Åmot og Åsnes.

DSB pålegger Hamar kommune å etablere en 110-sentral for den nye 110-regionen. De kommuner som omfattes av den fastsatte regionen plikter å knytte seg til nødalarmingsentralen og med grunnlag i avtale bære sin andel av kostnadene ved etablering og drift av sentralen.

I tråd med Innst. 306 S (2014-2015) og Prop. 61 LS (2014-2015) (nærpolitireformen) skal 110-sentralen samlokaliseres med politiets operasjonssentral i Hamar kommune.»

Nevnte kommuner har etter pålegg fra DSB også i dag felles 110-sentral. Denne er organisert som et administrativt vertskommunesamarbeid med hjemmel i kommuneloven § 28 - 1b med Elverum kommune som vertskommune.

Hamar kommune er pålagt å etablere en ny 110-sentral som skal være samlokalisert med politiets operasjonssentral i Hamar. DSB har ikke lagt noen føringer for hvordan samarbeidet skal organiseres. Dagens vertskommuneavtale er sagt opp og løper ut 2017. Ny organisering skal gjelde fra 1. januar 2018.

Vurdering:

110-sentralens oppgaver

110-sentralen er en lovpålagt kommunal oppgave etter brann- og eksplosjonsvernloven.

110-sentralen skal etter brann- og eksplosjonsvernloven § 16 sørge for mottak og registrering av nødmeldinger, alarmering av mannskapet og kommunikasjon med innsatsstyrkene og den som melder ulykken. Etablering og drift skal samordnes med øvrige nødalarmingsentraler for helse og politi».

Det er de lovfestede nødmeldingsoppgavene over DSB har pålagt kommunene å samarbeide om gjennom 110-sentralen for Innlandet.

Brannvesenet kan også tillegges andre oppgaver enn de som følger av brann- og eksplosjonsvernloven, så fremt slike oppgaver ikke reduserer brannvesenets muligheter for å utføre sine lovpålagte oppgaver, jf brann og eksplosjonsvernloven § 11 andre ledd og § 2-6 i forskrift om organisering av dimensjonering av brannvesen. Dette må også gjelde for 110-sentralen.

110-sentralen utfører i dag en lang rekke tjenester som ikke er lovpålagte. Dette omfatter blant annet krisevarling for kommunene, automatiske brannalarmer, heisalarmer, trygghetsalarmer, innbruddsalarmer og andre alarmer til kommuner i samarbeidet og private.

110-sentralen vil dersom den kun skal utføre lovpålagte tjenester ha en betydelig restkapasitet. Denne restkapasitet bør fortsatt utnyttes, også fordi inntektene fra denne delen av virksomheten er med å generere inntekter til den lovpålagte virksomheten. 110-sentralen bør likevel ikke tilby tjenester der det er velfungerende tjenester i det private markedet og der det ikke foreligger særlige brannvernfarende hensyn som gjør at 100-sentralen bør yte slike tjenester. Det er også viktig at 110-sentralen har god kompetanse og

er oppdatert på utviklingen innenfor de områder de tilbyr tjenester. Tjenestene som tilbys bør derfor også knyttes opp mot 110-sentralens kjernevirksomhet.

Det er derfor lagt opp til at 110-sentralen i tillegg til de lovpålagte oppgavene, viderefører følgende tjenester:

- Krisevarsling til kommunene
- ABA-alarmer til deltakerkommunene og til private næringsbygg
- ABA-alarmer i særskilte brannobjekter hvor det er gitt pålegg som særlig sikringstiltak og beredskap, jf brann- og eksplosjonsvernloven §§ 13 og 14.
- Heisalarmer til deltakerkommunene og til private næringsbygg
- Sikringsalarmer i skogbruket
- Varsling av industrivern
- Mottak og varsling kameraovervåkning av stavkirker
- Røykvarsler for trygghetsalarm

Det innebærer at følgende tjenester ikke videreføres:

- Mottak og formidling av vakttelefoner for deltakerkommunene
- Andre tekniske alarmer (f eks vifter el i forretningsbygg)
- Trygghetsalarmer
- ABA-alarmer til privatboliger
- Innbruddsalarmer ol

Det legges opp til en overgangsordning, slik at tjenester som ikke videreføres må være avvirket innen 1. juli 2018.

Tilleggstjenester - forholdet til anskaffelsesregelverket og forbudet mot kryssubsidiering

Anbefalingen innebærer at 110-sentralen i tillegg til de lovpålagte oppgavene også vil selge tjenester i det private markedet og drive næring. Det er et vilkår i anskaffelsesloven at denne del av tjenestene utgjør mindre enn 20 % av aktivitetene som samarbeidet omfatter, jf kapittel 3 i anskaffelsesforskriften.

Utfordringen er at salg av tjenester til andre enn kommunen er betydelig i dagens 110-sentral. Ut i fra 2016 regnskapet utgjør salg av tjenester til andre enn deltakerkommunene mer enn halvparten av en total inntekt på kr 29 mill kr.

I tillegg er det slik at EØS-avtalen art 61 forbyr statsstøtte som fordreier, eller truer med å fordreie konkurransen, ved å begunstige enkelte foretak eller produsenter av enkelte varer, dersom støtten påvirker samhandelen mellom landene. Det stilles klare krav til at tjenesten som leveres til markedet utføres på markedsmessige vilkår og at det ikke foreligger kryssubsidiering, som innebærer at de lovpålagte oppgavene bidrar til å finansiere næringsvirksomheten. Virksomhetens regnskap må innrettes slik at det kan dokumenteres at det ikke foreligger slik kryssubsidiering.

Støtte fra kommuner omfattes av statsstøttebegrepet, og omfatter videre alle tiltak som gir netto overføring av midler fra det offentlige. Dette kan gjelde fordelaktige rentebetingelser, lånegarantier, privilegier i form av offentlige bestillinger, gunstig husleie mv. Kommunen kan heller ikke skyte inn kapital eller gi annen økonomisk støtte utover det som forventes av en privat eier.

Hamar kommune har som en følge av dette innhentet en utredning fra BDO for å beregne aktivitet i 110-sentralen, fastsette en pris/metode for prising av tjenester som leveres i markedet, samt se om bemannings situasjon i sentralen og om denne påvirkes av de endringer som gjøres i tjenestetilbudet.

I rapporten konkluderes det med at det antakelig ikke vil være mulig å dokumentere en andel under 20 % knyttet til tjenester som leveres i et markedet eller som underleverandør der kommunene leverer tjenestene i et marked, dersom man viderefører dagens tjenestetilbud og praksis med hensyn til hvordan tjenesten er organisert.

BDO har i utredningen kommet med følgende anbefaling:

- *«Det gjøres gjeldende en kompensasjon til 110-sentralen for mottak av ABA-alarmer tilsvarende en markedspris per avtale. Markedsprisen erstatter dagens inntekt på 20 % av ABA-omsetningen i de kommunene som sentralen har avtale med om drift og forretningsførsel av alarmportefølje, og prisen må gjøres gjeldende for samtlige deltakerkommuner.»*
- *Dersom det tilbys administrative tjenester knyttet til fakturering og oppfølging av kommunenes ABA-avtaler, må disse prises separat. Her anbefaler vi i så fall at det benyttes en kostnadsbasert prismodell med en påslagsprosent som reflekterer risiko for svingninger i aktivitetsnivå, likviditetseffekter og andre momenter som påvirker kostnadene i 110-sentralen knyttet til denne typen administrative tjenester.»*

Det fremgår av rapporten at salg av ABA-alarmer og heisalarmer vil utgjøre i størrelsesorden 14 % av omsetningen dersom man går over til en modell hvor kommunene selv står ansvarlig for tjenesten.

Det er på denne bakgrunn lagt opp til en ordning hvor 110-sentralen skal motta automatiske brannalarmer og andre alarmer/varslinger. 110-sentralen administrerer tilleggstjenestene. Det lokale brannvesenet er selv avtalepart, signerer avtalen og fakturerer abonnenten.

Tilleggstjenesten vil da ha et omfang som gjør at virksomheten ikke kommer i strid med anskaffelsesforskriften.

Organisering

110-sentralen leverer lovpålagte tjenester til kommunene med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven. 110-sentralen utøver svært samfunnskritiske tjenester på vegne av deltakerkommunene. Tjenestene er tett knyttet opp mot brannvesenets øvrige oppgaver. Selv om 110-sentralen også leverer alarmtjenester i markedet er ikke dette

kjernevirksomhet, men tjenester som leveres for å utnytte restkapasitet. Behovet for forretningsmessig frihet kan derfor ikke være førende ved valg av organisasjonsform. Det anbefales som en følge av dette at virksomheten ikke organiseres i et eget rettssubjekt.

110-sentralen har gjennom flere år vært organisert som et administrativt vertskommunesamarbeid. Det foreslås at denne samarbeidsmodellen videreføres.

I et administrativt vertskommunesamarbeid inngår tjenesten som en del av Vertskommunens ordinære linjeorganisasjon og er underlagt rådmannen, i henhold til myndighet delegert fra rådmannen i samarbeidskommunen og innenfor de rammer som er fastsatt i samarbeidsavtalen. Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke anledning til å instruere eller overprøve vedtak som er fattet i medhold av myndighet som er delegert fra en samarbeidskommune. Vertskommunen har myndighet til å fatte beslutning om drift og organisering av tjenesten. Vertskommunen kan ikke fatte avgjørelser i saker av prinsipiell karakter. Ulempen ved denne samarbeidsformen er at det ikke er etablert et formelt eierorgan hvor alle deltakerne deltar med beslutningsmyndighet. Det er likevel slik at i et samarbeid som omfatter hele 46 kommuner vil den enkelte deltaker, uavhengig av organisasjonsform, uansett ha begrenset mulighet til å påvirke de beslutninger som fattes. Dette er også mindre betenkelig når det gjelder den type tjenester som 110-sentralen leverer, hvor det er sterke statlige og faglige føringer på innholdet i tjenesten, slik at den enkelte kommune uansett vil ha noe begrenset mulighet til å påvirket innholdet i tjenesten.

110-sentralen vil inngå som en avdeling i Hamar kommunes handlings- og økonomiplan. For å sikre nær faglig tilknytning til brannvesenet vil rådmannen i Hamar videredelegere sin myndighet til å fatte beslutninger om virksomhetens drift og organisering til brannsjefen i Hedmarken brannvesen, innenfor de rammer som følger av rådmannens delegeringsreglement. Brannsjefen vil være direkte underlagt rådmannen i saker som omhandler 110-sentralen.

Samhandling

For å sikre gode arenaer for styring og samarbeid foreslås det at dagens brukermøte videreføres. Brukermøtet skal avholdes minst en gang pr år og behandle:

- Forslag til budsjett- og økonomiplan, herunder grunnlaget for fastsettelsen av de årlige drifts- og investeringsbudsjettene.
- Store brann- og ulykkeshendelser og statistikk fra 110-sentralens virksomhet.
- Større avvik i nødalarmingstjenesten.
- Vesentlige endringer av rutiner knyttet til nødalarmingstjenesten.
- Prosedyrer knyttet til håndtering av alarmtjenesten.
- Nye tilleggstjenester/kundegrupper.

Brukermøtet skal etter krav fra vertskommunen eller et flertall av samarbeidskommunene også behandle andre saker av vesentlig betydning for innholdet i og utvikling av tjenesten. Brukermøtet består av rådmannen i vertskommunen og samarbeidskommunen, eller den han/hun delegerer sin myndighet til. Brukermøtet har ikke beslutningsmyndighet, men vedtak i brukermøtet skal tillegges vesentlig vekt når vertskommunen fattet beslutninger

om drift og organisering av tjenesten. Den enkelte deltakers stemme vektes forholdsmessig på bakgrunn av folketall.

Brukermøtet kan også velge et arbeidsutvalg for utredning av saker av betydning for samarbeidet, før saken skal behandles i brukermøtet. Arbeidsutvalget skal bestå av brannsjefer fra et representativt utvalg av kommuner, basert på størrelse og geografi.

Forholdet til de ansatte

Det fremgår av rapporten fra BDO at:

Vi anbefaler at det gjøres en risiko- og sårbarhetsanalyse for regionen og settes mål for regionens totale responstid ved hendeshåndtering, fra alarmmottak til hendeshåndtering. Dimensjoneringen av bemanningen i 110-sentralen bør testes og evalueres opp mot denne målsettingen. Vår vurdering av bemanningen ved sentralen gir ikke grunnlag for å forvente at det vil være mulig å redusere bemanningen og dermed kostnadene vesentlig, selv om et antall tilleggstjenester ikke videreføres. Bemanningen synes allerede å være på et minimum av det som er nødvendig for å sikre en fungerende 110-sentral.....

Det legges etter dette til grunn at det ikke er grunnlag for å redusere bemanningen som følge av bortfall av tjenester som anbefalt over. Rådmannen i Hamar tar sikte på at det i løpet av første halvår 2018 gjennomføres en ros-analyse som grunnlag for vurdering av dimensjonering av bemanning i samsvar med anbefalingen fra BDO.

Arbeidsmiljølovens bestemmelser om virksomhetsoverdragelse (kap 16) kommer til anvendelse ved overdragelse av en virksomhet eller del av virksomhet til en annen arbeidsgiver, noe som innebærer at de ansatte blir overført til Hamar kommune som arbeidsgiver med virkning fra 01.01.2018. Øvrige rettsvirkninger for de ansatte er nærmere beskrevet pkt 6.3 i vedlagte rapport.

ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER:

110-sentralen finansieres ved deltakeravgift fra samarbeidskommunene og vertskommunen.

Inntekter fra tilleggstjenestene tilfaller samarbeidskommunen v/deltakerkommunenes brannvesen. Dette gjelder likevel ikke når samarbeidskommunen ikke er en del av leveransen av tjenesten. Brannvesenet betaler en årlig avgift til 110-sentralen pr kontrakt basert på markedspris. Avgiften fastsettes pr 01.01.2018 til kr 150 pr kontrakt. Overskudd fra salg av tilleggstjenester skal bidra til å dekke øvrige kostnader i 110-sentralen.

De lovpålagte tjenestene leveres til selvkost, i samsvar med departementets til en hver tid gjeldende føringer for beregning av selvkost. Deltakeravgift for de lovpålagte tjenestene beregnes forholdsmessig på bakgrunn av folketallet i deltakerkommunene pr 01.01 samme år (SSB's statistikk). Deltakeravgiften er beregnet til kr 46,12 pr innbygger pr 01.01.2018. Økningen på 3,12 kr fra 2017 er i hovedsak begrunnet i kostnadsøkning på kr 800 000 knyttet til nødnett. Budsjettforslaget bygger på dagens pensjonskostnader. Det gjøres

oppmerksom på at det er knyttet usikkerhet til fremtidige pensjonskostnader og Hamar kommune er i samarbeid med KS-konsulent i ferd med å vurdere dette. I tillegg vil det påløpe engangskostnader knyttet til omorganiseringen og endring av vertskommune. For nærmere redegjørelse vises det til notat av 5. september 2017, budsjettforslag og brev av 03.02.2017 fra Direktoratet for nødkommunikasjon. Se utrykte vedlegg.

Avgiftsøkninger utover det som er fastsatt for det enkelte år i budsjettet, skal begrunnes og legges frem skriftlig for samarbeidskommunene og behandles i brukerrådet i god tid før endringen trer i kraft. Vertskommunen skal ikke ha noen finansiell risiko knyttet til samarbeidet, og kan blant annet kreve dekket økte kostnader som følge av endrede krav til tjenesten, endringer i pensjonskostnader mv.

Regnskapet skal innrettes slik at det kan dokumenteres at det ikke foreligger kryssubsidiering mellom lovpålagte tjenester og tjenester levert i markedet.

For Øyer kommune vil det ikke ha noen betydning at tjenesten med mottak av trygghetsalarmer opphører. Kommunen har i dag en avtale med Helsefaglig mottak i Oslo som tar i mot meldinger fra trygghetsalarmene i Øyer kommune, samt et godt samarbeid med Lillehammer Regionens brannvesen på forebyggende brannarbeid.

Budsjettkonsekvens for Øyer kommune er at flyttingen av 110-sentralen vil medføre en økning i utgiftene med ca 7,2 % eller ca 16.000 kr fra 2017 til 2018.

Rådmannens forslag til innstilling:

1. Øyer kommunestyre vedtar samarbeidsavtale om felles 110-nødalarmingsentral, slik det fremgår av vedlegg 1 til saksfremlegget.
2. Kommunestyret delegerer kommunens myndighet og plikter i henhold til § 16 i brann- og eksplosjonsvernloven, av 14. juni 2002 nr. 20 om nødalarmingsentral med tilhørende forskrift, til rådmannen. Rådmannen pålegges å videredelegere denne myndigheten til rådmannen i Hamar kommune. Myndigheten omfatter ikke saker av prinsipiell betydning.
Rådmannen i Hamar sin myndighet og oppgaver etter avtalen kan videredelegeres.
3. Kommunestyret gir med hjemmel i § 4-6 i forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen av 26. juni 2002 nr. 729 vertskommunen fullmakt til å kunne fravike ordinær varslingsplan når operatøren i 110-sentralen mener det er nødvendig for rask og tilstrekkelig bistand, uavhengig av hvor hendelsen er.

Ådne Bakke
Rådmann

Torstein Hansen